

Pármái dómszínház — szegedi mintára

Az európai fesztiválok képviselőinek kongresszusa

A pármái Verdi Fesztivál-társaság meghívására június 22—25. között Olaszországban járt Horváth Mihály, a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatója. A Verdi szülőfalujának közelében levő város először rendezett nemzetközi kongresszust azzal a céllal, hogy előkészítsenek egy nagy-szabású Verdi-fesztivált, s a lehetőségekhez képest tartóssá, folyamatosá is tegyék. Eppen ezért vendégül látták szinte valamennyi jelentős európai nyári fesztivál vezetőjét, intendánsát, képviselőjét, akik érdekes módon ezúttal először találkozhattak egymással is, kicserélve tapasztalataikat, tájékoztatva egymást művészeti, szervezési és egyéb jellegzetességeikről. A különböző napirendi pontoknak megfelelően a házigazdák ismertették a Verdi Fesztiváltársaság céljait, feladatait, előadások hangzattak el az olasz operatársulatok működéséről és természetesen a külföldiek is beszámoltak rövid előadásokkal. Így Horváth Mihály a szegedi játé-

kok történetéről beszélt, különös tekintettel a Verdi-repertoárra, szót a szegedi szabadtéri háború előtti és utáni korszakairól, közművelődési és művészi feladatairól, valamint a szegedi nyári játékok hatására létrejött más magyarországi szabadtéri programokról.

— Kellems meglepetéssel konstatahthattam — emlékezik vissza a pármái napokra Horváth Mihály —, hogy külföldön jóval többet tudnak a szegedi játékokról, semmint gondolnánk. Nemcsak a különböző fesztiválok képviselői, de a kritikusok, sőt a művészek is, akik között például *Giulietta Simonato* és *Aldo Protti* a korszerű Verdi-interpretációról tartottak előadást. Szeged iránt érdeklődött jó néhány külföldi kritikus, sőt a Verdi Fesztiváltársaság főtájkára különleges rokonszenvvel tüntetett ki, melynek magyarázata nem utolsósorban az, hogy *Tito Del Bianco*nak hívják, s évekkor ezelőtt föllépett a szegedi dómszínházban, a bolognai

társulat *Otello* előadásán mint címszereplő. Rendkívül meleg szavakkal emlékezett a szegedi közönségre, dicsérete a magyarországi zenekultúra magas színvonalát. Mint kiderült, a pármái Dóm téren a szegedihez nagyrészt hasonló körülmények között terveznek szabadtéri játékokat, körülbelül ötezres nézőtérrel, s minthogy a környezet hasonló, érthető, ha szorosabb szeretnék fűzni a kapcsolataikat velünk. Tito Del Bianco esetleg már nyáron ellátogat hozzánk, kiváltképpen a technikai megoldások, a közönségszervezés érdekl. A konferencia végén meglátogatták a résztvevők a nagyhírű pármái Farnese színházat, *Toscanin*nek azóta múzeumá berendezett szülőházát, s természetesen elkalauzolták bennünket Roncole-Verdibe, a maestro szülőhelyére, illetve a Santa Agathán levő egykori birtokára meg a busettói Verdi-színházba.

N. I.

Kandidátusok, doktorok

A Valóság cikke egy népszerű vitában

A tudományos minősítések rendszerének betegségeiről publikációs fórumokon a közelmúltban egyszerre pattant ki több diagnózis. A felismerésekben sok rokonság van. A Magyar Tudomány, természetéből fakadóan, szakmai és nem-miképpen belterjes körben szellőztette, az *Élet és Irodalom* — *Faragó Vilmos* főszerkesztő-helyettes szavaival szólva — „kivitte az utcára” (a vitát Tamás Ervin cikke nyitotta és zárta), most pedig itt a Valóság júniusi száma. Lukács Lajos cikke: *Tudományos kutatók — tudományos minősítés, nagyjából a viták részleges nyugvópontján nyújtja a problémák bizonyos fajta összegzését. Lapszemlékben ebből idézzük.*

Hivatalos statisztikák szerint hazánkban erőteljesen emelkedő tendenciát mutat a tudományos kutatók száma, ami összhangban is áll a tudományos-technikai forradalom igényeivel, hazai alkalmazásuk elterjedésének fokozódásával. Ha csak egy évtizedet tekintünk át, szemléletes a változás: 1966-ban 18 ezer 756, 1970-ben 23 ezer 721, 1975-ben pedig 34 ezer 798 tudományos kutató dolgozott kutatóintézetekben, egyetemeken és főiskolai tanszéken, illetve egyéb kutatófejlesztő helyeken. Az utóbbi, 1975-ös létszám messzeemenően túlzott, szükséges korrekciókkal aligha haladhatja meg a 20—22 ezret. Ráadásul a statisztikákból hiányoznak sokan, akik nem tartoznak a statisztikai felvétel alapjául szolgáló intézetekhez. Visszatekintve az új tudományos minősítési rendszer bevezetésének több mint negyedszázados múltjára, a fejlődés tendenciája tagadhatatlan. Új tudományos káderek egész sora nevelődött ki, ám az egyébként örvendő számszerű emelkedés némileg ellentmond azon minőségi követelményekkel, melyek a tudományok fejlődése szempontjából elengedhetetlenek. A tudományos minősítések körül valami nincs rendben, a jelenlegi gyakorlat felülvizsgálatra szorul. Ez a körülmény telet indokolta, hogy az MSZMP Politikai Bizottsága tavaly nyári határozatában megállapította, hogy a tárgykörben nyilvános vitát kívánatos indítani, melynek figyelembevételével átfogó javaslat születethet.

A tudományos kutatók népes tábora arra törekszik, hogy kutatói munkásságának elismerése akadémiai tudományos fokozatban is kifejezésre jusson, vagyis élvezze annak morális és anyagi előnyeit, ami mindezzel együtt jár. Vagyis a nem minősítettek a kandidátusi fokozatot szeretnék elnyerni, az utób-

biak egyre növekvő csoportja pedig a tudományok doktora fokozatot, ahol viszont az akadémiai levelező, illetve rendes tagságnak találhatjuk a potenciális várományosait. E mozgásban a hivatalos statisztika szerint legalább 36 ezren érdekeltek. Ilyen körülmények között a hazai tudományok fellegvára, a Magyar Tudományos Akadémia, ostromlott várhoz kezd hasonlítani. Az elnökségének felügyelete és ellenőrzése alatt álló Tudományos Minősítő Bizottság (TMB) feladatát kapta, hogy a tudományos káderek óhajait kellő mértékben szabályozza, ám több mint két és fél évtizedes működésében súlyos tapasztalatok, tanulságok összegződnek. A TMB formai követelményei sok olyan hasznos energiát emésztenek fel, melyek inkább gyümölcsöznenek a tényleges és közvetlen tudományos munkában. A rendelkezések a fokozatok megszerzését nem kötik feltétlenül disszertáció benyújtásához, bizonyos esetekben elégségesnek tekintenek a tudományos eredményeket összegző téziseknek, vagy a már megjelent munkáknak a benyújtását, azonban e rugalmas és sokoldalú lehetőségek gyakorlati alkalmazására csak egészen kivételes esetekben került sor. Fennállása óta a TMB munkájáról jelentősebb kiadvány nem jelent meg.

Lukács Lajos cikke szól a tudományos minősítési eljárásokban tapasztalható disszertáció-központúságról, a megvédésekkel összefüggő eljárások formális voltáról, ahol egészséges vitaszellem sorvasztó, főlösen túlcicomázott, ünnepélyes körülményeket teremtenek. Probléma, hogy bizonyos területeken a vezető állások betöltését, egyetemi katedrák elfoglalását tudományos fokozatokhoz kötik, nincs féltreérthetetlen meghatározva, mit szükséges érteni akadémiai tudományos fokozaton, s hogy azt sok-

szor kitüntetésnek használják hosszabb közéleti tevékenységért, kiváló tudományos szervező munkáért, jó kollektívákat összetartó menedzseri feladatokért stb.

Tudományos életünk továbbfejlesztésének számos súlyos gondja akad, melyek a tudomány művelőitől elsősorban alkotó munkát, új tudományos eredmények elérését, a népgazdaság, társadalmunk igényeinek minél hatékonyabb szolgáltatást igénylik. De a megoldandó feladatok sorában égetővé vált egy eddigénél sokkal nyitottabb tudományos légkör, közéleti megteremtése. Ebben a tekintetben pedig a tudományos minősítési eljárások sem alkothatnak kivételt.

Gyulai nyár '78

Ha az időjárás is úgy akarja, ma, pénteken este — a vasárnapi gála után — megkezdődnek a Gyulai Várszínház idei évadjának előadásai. Az első bemutatott *Sárospataki István Kómúves Kelemenné balladája* című műve lesz a Pozsonyi Állami Szlovák Színház főrendezőjének, *Rakovszky Tibornak* színpadra állításában. A közönség *Ronyecz Mártával, Bánhidyl Lászlóval, Izsóf Vilmosmal, Dancsházi Hajnallal* találkozhat. Július 13. a második bemutatott dátuma. Az író az erdélyi *Székely János*, a dráma címe *Calligula helytartója*, rendezője a kolozsvári színház Európa-hírű főrendezője, *Harag György*. A szereplők között van a romániai *Héjja Sándor*, az újkövendi *Pataki László*, valamint *Oze Lajos, Dégi István*.

Gobbi Fehér Gyula vajdasági író a *budaikai szabadsága* címmel az 1300-as éveket idézi. Rendező a szabadkai *Szabó István*. Főszereplők: *Tyll Attila, Hámosi Ildikó, Blaskó Péter, Fülöp Zsigmond*. A bemutatott napja július 22. A *hagyományos folklórműsor* a téglavár udvarán ezúttal az 1949-ban megrendezett első országos néptáncfesztiválra és Rábai Miklósról emlékezik. Az összeállítás *Born Miklós* rendezte, a bemutató napja augusztus 4.

Kell, mint a levegő

Szeged zöldterületei

Szükségünk van rá, akár a levegőre. Minden élőlény — nemcsak az ember — vergődik anélkül, amit természetnek nevezünk. Márpedig ezt a vergődést már rég megkezdték világszerte a városlakók, s persze, ez alól Szeged sem kivétel. Bár az ellenkezőjével dicsekedhetnénk!

Ahol nem szórja két kézzel a zöldet a természet, ott bizony az embernek magának kell gondoskodnia fűről, fáról, virágról, ha egészséges, szép környezetben akar élni. Nem kétséges, hogy a kert-, a park- és az erdőteremtésnek ez a legköltségesebb formája, de emiatt nem mondhatunk le róla. A városi ember sem csak lakni akar a négy fal között, hanem jogos igénye: a szabad ég alatt, jó levegőn élni együtt élővilágbeli társaival, a növényekkel is.

Szegedet másfél-két évtizede nemcsak a napfény, hanem a fák, a virágok, a szép parkok városának is nevezték. Igaz, akkor még nem volt, ami megfosztott volna bennünket ezektől a jelzőktől, hisz a gyér építkezéseknek nem álltak útját öreg fáink. Azóta új városrészek, utak teremttek, elősködő módjára fölfalva a zöld földeket. Ha lassan és megkésve is — de a betonrengeteg csak kivirágzott. Tarjánról addig-addig mondogattuk, hogy sivar, míg üdén-zölden is annak hisszük. Pedig kerre se találni a legtöbb belvárosi lakóház környékén annyi fát és bokrot, mint ott, vagy akár Felsővárosban.

Az utóbbi években a Belvárosban nem alakult ki zöldterület, kivéve néhány zártabb tömbbelső. Sőt — a valamit valamiért elv alapján — az építkezések eltettek jó néhány fát „láb alól”. A Rákóczi téren, a Kossuth Lajos sugárúton, a Móra parkban stb. Lehetőség is csak a következő ötéves tervben kínálkozik, ha a Belváros rekonstrukciójával fől számolják a képet rontó melléképületeket. A Tisza-parti árter azonban még kihasználatlan terület: az ifjúsági csónakház és a szálloda közötti rész tornapálya, kirándulószerű lehetne, erről a vízügyi igazgatóság társadalmi munkában készített terveket. Az algyői olajvidék előtt is kis ligeteket lehetne kiépíteni, s a Boszorkányviziget is ki tudnánk használni. Szeged 16 gondja nem is ez.

Az 1969. évi általános ren-

dezési tervben az áll, hogy Szeged erdővel való ellátottsága igen alacsony fokú. Ez különösen a város környezetére vonatkozik. Összefüggő erdőterület csak Sándorfalván és Asotthalmon van, Szegedtől 15, illetve 30 kilométerre.

1974-ben a városi tanács vb elrendelte Szeged és környéke zöldvezeti tervének elkészítését. A MEM Szegedi Állami Erdőrendezőisége 1975-ben csaknem háromezer hektárnyi terület fásításának lehetőségeit dolgozta föl. Eszerint az első öt évtizedben, tíz éven belül, 1985-ig 1800 hektár nagyságú földön ültetnek fákat. S hogy hova, miként, a zöldvezeti terv részleteit átveszi a város általános rendezési terve is. Idáig sikerült az évi 200—200 hektárnyi terület betelepíteni, a DEFAG az erdőrendezőiséggel közösen tervszerűen dolgozik. Sajnos, gondokat okoz a múlt évben megjelent megszigorított földtörvény: a mezőgazdasági művelés alól kivont földterületért az aranykoronaérték százszorosát kell fizetni. Ez a tény önmagáért azonban nem idegenkedik. Ezenelőre annyit tehet a tanács, hogy a vízportot gyalog és kerékpárral megközelíthetővé varázsolja majd. A Holt-Maros partja körül is dúlnak a viharok: a lakosság is látja benne a lehetőséget, ugyankor a víz annyira szennyezett, hogy amíg nem tisztítják meg, szó sem lehet itt kellemes pihenő-, üdülőkörzetről.

Mégis, hol sikerül azért erdőt teremtenünk fél óra járáson belül, itt, Szeged környékén? Legbiztosabb a Székessőrfűdő jövője. Ott máris látható a fejlesztés. Legnagyobb betelepíthető terület a Csongrádi sugárút, a vásárhelyi vasút és a tiszai-fehértői fűcsatorna közötti rész. A debrecenihez hasonló szegedi nagyerdő zödzülhet majd itt. A csemeték nem is olyan

soká a földbe kerülnek: az előkészítő munka má megkezdődött. A Matty-ér, az E5-ös út, a Bajal út határolta terület kedvelt kirándulohelynek ígérkezik. Ezen a szakaszon földuzzasztják a vizet, nemzetközi evezőspályának alkalmas méretűre. A parton 100—150 méter széles sáv alkalmatlan mezőgazdasági művelésre, az erdőtelepítésre tehát nem.

Foglalkoznak a Sancer-tavaknál levő vasúti keresztelődések közötti terület fásításával is, amely összefolyva a ságvári telepi kiserdővel. Nem kisebb meglepetést kínálnak majd ez az erdő a városnak, mint egy ott létesítendő madárrezervátumot, amely alapja lenne a későbbi állatkertnek. A tervek már készülnek az Országos Madártani Intézetben, s a megvalósításhoz ebben az ötéves tervben hozzákezdnek.

Úgy tűnik, hogy reményünk — legalábbis egy ideig — dugába dől. A szép természeti adottságú Atka sziget mezőgazdasági művelésre alkalmas terület, és — mint a sövényházi — pusztaszeri tájvédelmi körzet részét — óvja is a mesterséges telepítéstől az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal. Az elszórt, ligetes megoldástól azonban nem idegenkedik. Ezenelőre annyit tehet a tanács, hogy a vízportot gyalog és kerékpárral megközelíthetővé varázsolja majd. A Holt-Maros partja körül is dúlnak a viharok: a lakosság is látja benne a lehetőséget, ugyankor a víz annyira szennyezett, hogy amíg nem tisztítják meg, szó sem lehet itt kellemes pihenő-, üdülőkörzetről.

A város általános rendezési tervének programja java, solja, hogy a fűveskert közelében városliget nagyságú parkot kellene kialakítani. A kiváló ötle megvalósítását azonban elodázza a földvédelmi törvény.

Akarjuk a pihenést szolgáló zöldet, de nem mondhatunk le a mezőgazdasági területekről sem. Rághatja a ceruzája végét, aki ki akarja találni, miként lehet mindkettőnek eleget tenni. Annyi tény: a város zöldterületeinek nagysága alatta marad az országos normáknak. Eszerint egy embert 65,4 négyzetméter illet meg a természetből, legyen az városi park, közkert, sportpálya, strand vagy hamar megközelíthető erdő egy darabja. Szeged mindennek csak a felét kínálja lakóinak.

Chikán Ágnes

Nyugatnémet énekar látogat Szegedre

Július 8. és 12. között Szegedre látogat a Szegedi Egyetemi Énekar cserepartnereként a nyugat-németországi Kleve város vegyes kara. A Szegedi Egyetemi Énekar a múlt év novemberében járt az NSZK-ban, s több koncertet adott, kórustalálkozásokon vett részt.

A *Karl Kemper* koncertigazgató vezette városi vegyes kar kétszer lép a szegedi közönség elé. Július 9-én, vasárnap este fél 8-kor a domban Bach, Liszt, Regger és Alain legszebb műveit szólaltatják meg, 12-én este 7 órakor pedig a Tömörkény

István Zeneművészeti Szakiskola Lenin körüli nagytermében Orff Carmina Burana című oratóriumát mutatják be *Herbert Krey* vezényletével. (Jegyek a filharmonia szegedi kirendeltégén és a helyszínen kaphatók.)

A közel 30 éves kórus állandó szereplője Kleve város koncertéletének, ahol a világ minden részéből érkező vendégművészekkel évente mintegy húsz koncertet adnak. Az utóbbi években elsősorban oratóriumokat mutattak be.